

OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARDA GÖRÜLEN PSİKOSOSYAL UYUMSUZLUKLAR-1

İhlas Koleji

Davranış Sorunları

- A) Saldırganlık
- B) Karşı gelme/Kural tanımama
- C) Yalan söyleme
- D) Çalma

Çocuğun sosyalleşme sürecinde yaşadığı uyum problemleri; psikososyal uyumsuzluk olarak adlandırılmaktadır. Psikososyal uyumsuzluklar, çocukta doğrudan gözlenebilen olumsuz davranışlar olarak ortaya çıkar. Bu ayki bültenimizde; saldırganlık, kural tanımama, yalan söyleme ve çalma davranışlarından bahsedeceğiz.

Saldırganlık

Çocukların saldırganlığının altında yatan başlıca sebeplerden biri öfkedir. Burada, öfkenin altında yatan nedenlere bakmak gerekir. Çocuğunuzun neden öfkelenildiğini belirlemeniz, öfke ve saldırganlık davranışını azaltma çabalarınızı da beraberinde getirecektir. Çocuklar bir çok sebepten öfke duyabilir ve bu öfkeyi davranışlarına saldırganlık olarak yansıtabilir.

- Çocuğun kendisini ifade etmesine izin verilmemesi
- Ailesinden yeterince ilgi ve sevgi görmemesi
- Ebeveynlerin kendi aralarında ve çocukla ilişkilerinde çatışmalı iletişim
- Baskıcı ve tutarsız anne baba tutumları
- Çocuğun fiziksel ve sözel şiddete maruz kalması

Çocukta saldırganlık ve şiddeti engellemek için şunlar yapılabilir;

- İlk olarak ebeveynler davranışın nedenini bulmalı ve ona göre önlem almalıdır.
- Çocukla uygun bir dille konuşup, ihtiyaçlarını karşılamalıdır. Çocuk ilgi görmek için ya da anne baba tutumları nedeni ile mi olumsuz davranış sergiliyor? Genellikle çocuğun ihtiyacı tespit edildiğinde olumsuz davranış sonlanır.
- Anne baba olumlu rol model olmalıdır. Bir problemi çocuğun önünde bağırarak, saldırganca bir tutum içinde çözmemiz. Çocuk gördüğünü yapacaktır.
- Şiddet içerikli medya yayınlarından mümkün olduğunca uzak tutun.

Karşı gelme /Kural tanımama

Çocuklar, deneyerek ve gözlemleyerek öğrenirler. Aileyi denerler. Neye nasıl tepki verileceğini denerler. Bu denemeler sırasında küçük tavizler, çocuğu kural tanımaz hale getirebilir. Kuralları sürekli ve fazlaca esnetmek, çocuğunuzun kural algısını bozacak ve onu kurallardan bağımsız bir birey olma yoluna sürükleyecektir.

Çocuklar şu durumlarda kurallara uyum göstermemeyi öğrenirler:

Belirlenmiş kurallarının olmaması

Evdeki bireylerin kurallara uyum göstermemesi

Kurallar konusunda aşırı esneklikler göstermek

Birgün izin verirken diğer gün izin vermemek

Yalan söyleme:

Yalan söyleme davranışı da çocuklarda ya çevreden öğrenerek edinilen bir davranıştır ya da çocuğun korktuğu bir durum sebebiyle başvurduğu bir davranış biçimidir. Ayrıca okul öncesi çocuklarda daha çok ilgi çekmek için yalan söyleme durumu söz konusu olabilir. Burada söz konusu bir aldatmaca değil, ilgi çekme isteğidir. Yeterli ilgiyi gören çocuk yalan söyleyerek ilgi çekme ihtiyacında bulunmaz. Çocukların neden yalan söylediklerini maddeler halinde özetleyelim:

- İlgi ihtiyacı yeterince karşılanmıyorsa,
- Kendisine kızılacağından korkuyorsa,
- Sorumluluklardan kaçmak istiyorsa,
- Kendisine istediği bir şeyi aldırarak için,
- Daha fazla saygınlık kazanmak için,
- Etrafında yalan söyleniyorsa çocuk da yalan söyleyebilir. ("Sakin annene söyleme" gibi.)

Çalma:

2 yaş çocuklarında sahiplik kavramı gelişmediğinden, her şey kendilerindir, her şeye sahip olmak isterler. Karşısındaki çocuğun elindeki balonu zorla almak gayet doğaldır. "Benim, senin, onun" gibi kavramları algılamayan çocuk marketteki renkli şekerleri rahatlıkla avuçlayabilir.

3-4 yaş arasında ise çocuk yavaş yavaş kendisine ait olmayan şeylerin izin almadan alınmaması gerektiğini öğrenmiştir, ancak sahip olma isteğine karşı koyamaz. Marketteki çikolatayı, annesinin yüzüne mahcup bir ifadeyle bakarak, cebine atabilir.

Çocukta çalma davranışının en sık görüldüğü dönem 5-8 yaşdır. Anasını ve ilkokulun başladığı bu dönemde hoşuna giden her şey çocuk için cazibe kaynağıdır ve onun olmalıdır. İzinsiz almamaları gerektiğini bilmelerine rağmen dürtülerine karşı koyamaz ve arkadaşlarının renkli kalemli, kokulu silgileri ile eve gelebilir. Ebeveynler en çok bu dönemde panikler ve kızarlar. Çocuk ise yolda buldum, ödünç aldım gibi bahaneler ileri sürebilir. Mülkiyet kavramına tam sahip olmayan çocuk anne babasının tepkisini anlayamaz. Masanın üzerindeki bozuk paralarla annesinden habersiz bakkala koşup sakız, şeker, çikolata almak, 5-8 yaş çocuğu için gayet doğal olabilir.

Bu yaşlarda ara sıra gerçekleşen ve hırsızlık amacı taşımayan çalma alışkanlığı geçicidir. Biraz eğitim, anne babadan yeterli sevgi ve ilgi ile kendiliğinden kaybolacaktır. Çocukların neden çalma davranışına yöneldiğini maddelerle özetleyelim:

- İlgi ve sevgi eksikliği
- Aşırı baskıcı mükemmeliyetçi ebeveyn tutumu
- Yoksunluk ve güvensizlik duygularını bastırma ihtiyacı
- Olumsuz arkadaş grupları içinde olma
- Olumsuz çizgi film/dizi karakteri
- Başkasının hak ve mallarına saygı gösterilmesi gerektiği konusunda, zamanında ailece verilmesi gereken eğitim eksikliği.

Yazımızın bu ayki bölümünde; saldırganlık, karşı gelme/kural tanımama, yalan söyleme ve çalma davranışlarını ele aldık. Psikososyal uyumsuzluklar sadece bu davranışlarla sınırlı kalmadığından, sonraki bölümümüzde de diğer psikososyal uyumsuzluk davranışlarından bahsediyor olacağız.

